

آيق بول

بر آدم نك ايسر تكچ اچو بله مبتلا بولغان توغاننه
يازغان خطى.

КАЗАНЬ.

Типо-литография Императорскаго Университета.

1907.

ایق بول

عزیز طوغانم من بو خطنی سگا یازارغه کوبدن بیرلی جییشتورو نادر ایدم لکن وقت صیدر ماغانلقدن همان کچکدی . بو خطده سگا سویلیسم کیله شونی که میگا بعض کمسنه لرنک خبر بیرولرنجه سن اشدن بوش وقتلارگده الدن الی ایسر تکچ اچوکه بیرولبس - مین سینک فهم فراست اییه سی بولغانگا کوره - هم همیشه وغیری نرسه لرکه نظر عبرت بله قارا غانگا کوره هم ده سین اولده آندی سرخوش قیلا تورغان اچمک لردن صاقلانغا نکئی ایس که آلوب بو حالنی سیندن کوتمه گان ایدم .

اول سیگا حق تعالی سویب صافی اینتب بیرگان عقلنی حاجت ولانم بولمغان اختراعی نرسه بله باش میکنی صا تاشتوررغه نی که کیرهک ؟ - اچمک نی سینک تنک اوچون ضرور ولابد بولغان نرسه توگل - وهم باشک ویوره ککنک بو شلعن طوطرر اوچون حاجت بولغان نرسه توگل - سین ده اوزکنک فرصت وقتنی بوشعه یلکه اونکار ماسکا غیرنی فایدالی نرسه بله شغلله نرکه قابلیت بار : سین اوقونی بلونی سویه تورغان کشی سین دینی مسئله لرکه التفا تمز توگل سن - سینک اولده اول آغونی اچه سگه قطع قیلب وعده قیلوؤ کدن سیننی نی نرسه آؤشتوردی ؟ مین اوزم اول عقل صا تاشتورا تورغان ایسر تکچنی اچونی عقلمزلق ادبمزلك هم حیا سزلق دیب صانیم - خیر : بو اوی بو فکر مینکی گنه توگل بلکه بارچه آلداغی کمسنه لرنکی - ایسر تکچدن شریعت هم منع قیلغان ایسر تکچ دنیاده تورلیچه رسوای قیلا - فقیر لک گه توشوره - تقوی آدم لردن قاچورا - یمانلار آراسنه ایلتب کرتنه - ودخی الله تعالی آنی رجس نجس دیب آتاغان - آندان صاقلانورغه بویورغان صاقلانغا رحمت قیلنورغه وعده قیلغان ایسر تلج آراغه دوشمانلق و آچو صالوچی الله تعالی ننگ ذکرندن غافل قیلوچی -

نماز قالدروچی دیب آتالغان آدم نك بختسز بولوؤینه سبب بولا - مقصودلارغه ایرشوگه مانع بولا.

آدم ترتیبلی ترقی تابا مقصودینه ایروشه اوز اوزین یخشی طانی آلسه اکرده اچمهسه آیف بولسه - اما ایسرك بولسه آنارغه بلاقضا ایشوگی هر طرفدن آچولا . آیف بولسه اوزینه فی اش قیلورغه تیوشکن بله آکلی - هم اوزی نك فی اچون یار اتلغانلغن یخشی فهملی آلا - اما باشین اچمکک مینگره ته قالسه حیاسی ادبی فاچا آچق فهمی یوغالا - روحانی طرفی قارانغولانا حیوانیتی غالب بولا اولئک کالانعام گه مصداق بولا - اچکوچی کشی بلند مقصودلردن محروم بولا - اولباری حیوانیة شاقشی لغی تیره سنده دورقیلا خمر و ایسر تکچ توغروسنده بر بیک یخشی حکایت بار اول حکایت ده سویله گان بیله : ابلیس کوره که آنارغه تموغده ایبداش بولورغه بیک آز که سنه لر بارا موندن بیک اچی پوشب آچوی کیلب بارچه شیطان لارنی چاقورب آرالارندن آز دررغه بیک ماهر شیطانغه بیورا : نچوک ایتسه ک ایت خلقنی تموغغه کو بره ک کر ترگه سبب بولغان بر نرسه اولیاب چغار - دی . بس ماهر شیطان بر خو جاغه خدمتکارلک گه جالانا آند بیک کوب ایگن اشلب بولدر - ایگن دن ایسر تلچ فایناتب یاصی اچب قاراغاچ خو جاغه بو اچمکک بیک اوشی - بو یانگا نرسه بله صیلارغه خو جا اوزی ننگ قرداش اروغن چاقورب دوست ایش لرین صیلی باشلاغان اول آرا ده ماهر شیطان در حال ابلیسنی چاقورب کیتورب صواب نوررغه ایتکان . ابلیس کورگان که بوجه بیت اچه باشلاغاچ بارچه سی ناتلی تللی بولوب برین بری ماقنارغه کرشکان لر - یینه بر آز اچکچ بو تاتلی تل لر بیتب سو گنوشرگه تو تو نغان لار اولسی غنه یتمه گان یوق غنه سبیلدن صوغش قوبقان صوغشوب آرغاچ یینه ده اچکان لر آندن آری سویله شرگه نله سه لرده سویله شه آلمی تللری بیله نب سوگونه آقوروناباشلاغان لار - آندن آری قایسی آباق آستونا آوغان قایسی بلچر اقفه قایسی ایتزه کلر آراسینه . بس ابلیس ماهر شیطانغه بیک تحسین قیلب ناغر ادا بیرگان ده ایتکان سین البته بو اچمکک گا تولکی بوری هم دونکغوز قانی قوشغان بولمق کرک دیگان -

ماھر شیطان ایتمكان: بواچمك نك اوزنده اوسين ایتكان قانلارنك برس ده یوق
 اما آدم اچنده بو اوج تورلی قان تمام طولی لکن اول قان لارنك یورریولی بوولغان
 خمر اچكچاچ اول بوالار چرولا اول قان لارغه یول آچلا بعده شول یرتقچ لارنگ
 طبیعتلرین خلق لارین اظهار قیلا لار ایندی موندن آری تموغده بوش اوروں
 قالماس دیکان اویلاب قاراغاچ بو سوزلر بیك درست - کم کورمگان کم بلمگان
 موندی کوب واقعه لر نی - بر او ایسرتلچ اچه قالسہ بتونلای طارالا - یاگلش
 خاطرینه نی توشکاننی اشلب قویا - الله تعالی خمر نك حر املعی آیتنده رجس من
 عمل الشیطان یعنی خمر شیطان اشی دیکان - شیطان خمر اچیدیکان سوز بوا مسه
 کیرا ک بلکه شیطان یاصاغان نرسه دیکان سوز بولوی قریب چونکه شیطان
 آشاو اچوگه لایق مخلوق توگل .

خلق ایتہ ایسرك چاغنده یمان فعلنی ایسرتکچ اشله می بلکه آدم اوزی
 اشلی - چونکه کشی نك آیق چاغنده کوکلنده بولغانی ایسرگاچ ظاهرگه چغا -
 ایسرك کشی طورى راق سویلی موندہ ایسرتکچنی عیبیلرگه اورن یوق دیو -
 اول سوزگه جواب اگرده برکمسنه اچه سه ایسرمه سه آندن یمان اش
 چقماس ایدی - حیاسی آنی منع قیلور ایدی - (حیا قاچوده صور خوف بار
 الحیا من الایمان در) هیچ کم گا ضرری تیماس ایدی رنجتماس ایدی بلکه
 اچه یچه همان آیق بواوب تورغاچ آنك اچنده گی یرتقچ قوتی ضعیقله نه بارب
 بارا بارا اول صفت بتونلای بتار ایدی . نتا ک حیوان نك استعمال قیلنماغان
 اعضاسی نك قوتی بته . مثلا تاوق نك قاناتی استعمال قیلنماغانلقدن اشکه یارامیدر .
 مثال ایتب بر واقعه سویلیم : بزنگ آولده بر کتوچی بار ایدی اول
 ایسرسه سوگونه در ایدی اوچراغان بر کشینی مین سینی شولای ایتارمن
 بولای ایتارمن دیب جانی در ایدی قایس بر سنه آنی قوتور تب ارلنر وچی لرگه
 آتکنی اورلا تورمن یا که مین سینکا او طور تورمن دی تورغان ایدی بروقنده آنی
 ایسرك چاغنده یاریسی اوق قیناغانلار - اول اوزاقده طور می جبرله وچی نك
 ایوبنه او طور تکان شوندن اون یورطیانندی کتوچینی گرچه صوطغه صالحا لارده .

قوتولدی اولینه ده اولغه قایتدی خلقدن کتوچیلک گه کررگه اوتندی خلق
 آئی ایسرتکچ اچماو شرطی بله کتوچی لک گا آلماقچی بولدی لار چونگه یخشی
 کتوچی ایدی اولهم بوشرطنی اوستونه آلوب کرشدی هم درواقع ایسرتکچ
 اچه بیچه اون بش یلوردی اولمدتده هیچ کمینی جانومادی یمان سوز برکم گه
 ایتمدی تاینده اچه باشلاغانچه اچه باشلاغاچ ینه خلقی بوزلدی - اوچراغاننی
 سوگه جانی باشلادی خلق مونی جیین غه چاقورب ایتدی لر ؛ کتونی اچمه سگ
 کوتارسن اچسه ک یوق دیب - آندن آری هیچده اچمدی هم هیچ برکم گه
 یمان سوز سویله مده دی .

موندی واقعه جزعی گنه توگل کوب خلق بارکه آیق وقتده اول کشی
 اشنی فهم لب اشلی کیل خلقلی بولا هیچ کم گه قاتی سوز ایتمی - اچدی مو ؟
 اول هر نرسه گه قارشى بارا - صوغوشا فچرشا اوچراغان بر کشینی خورلی
 ایو جماعتن قرا کوب خلاف طبیعت وشریعت اش ار قیلا آندی لار آیق
 حالتده بوندی قباحتمک لارنی قیلور دیب اویغده کیلمی - بو حال هر کم گه ده
 معلوم - بو طورده توبانده گی مقال لر درست بولوب چغا مثلا : « توبنه چه اچوده
 کورنمی در یخشی لق هیچده » « آراقی اوستی خرابلقنی » - « ایسرتکچ گه
 ایله شو انسانلقدن چیستدن آیورولشو » « ایسرتک گا دیگز توبوقدن نجس
 قولاقدن » وغیری لر . بو درست توگل مونی ؟ تجربه وعبرت نظر بله قاراغاچ
 کورونه درکه ایسرتکچدن ندی یخشی لق توغانی بار ؟ آئی کورگان کشی ده
 شادلانشب کورشو قاید ؟ هیچ ممکن توکل - آئی جانی یوراگی اولگان کشی گنه
 اچسه کرک . فهم فراست اییه سی قلبی صافی اوگنی صولنی یخشی آگلی تورغان
 کشی آنک تار توؤینه بیرنماس آندی کمنسه اچم لکده معنا کورمه گانلکدن
 آزارغه قاتوشماس . مین آئی خلق نچوک اچه باشلاغانن بلهم - مین اوزم هم
 آئی یاش وقتده نچوک اچه باشلادم - بو یمان اش گه مینی یمانسو اچ پوشو
 کیفسز لک تارتدی - بیرام توگل کونلرده ایید اش لرم بله اشلی در ایتم - اما
 بیرهم کوننده هیچ بر اش یوق - ایوده او طراسن اش سز او طرو آردرا

خفلا اندرا اچ پوشا بعض وقتده اوقورغه اوڭايلى كتابده گزىنده طورى
 كىلمى كتب خانهگه بارو يراق قش كونده يوررگه اوڭاى سز - چاى مئى
 خانهگه بارمى قايدا باراسن ؟ آنده چلى - خلق كوب - سويله شه لر آنده نى
 قاراسانك اول بار - اوسته ل ياننه اوطوراسنده قاراب طوراسن ايداش لر
 چاينده مئنه كتورته لر سنى ده قسطى لار - اچمه گانلكدن آلا ر صيين قايتاراسن
 آلا ر بيگرا كنه قسطى لار - جه سين ماناخ بر گوزل قز توگل ايچ بو زمانده
 گوزل قزلارده اچهلر - اچمه وده نى طولك بار ؟ چورت اچمى ده تارتمى ده بارى
 بر منگو تموغده قالا - جه چيتار ايندى ايت لنگره سين قزلار توگل ايچ باشدن
 خفالار كيتار جيببار برنى بو شكللى كوب مقال لر سويلى لر - بويولى اچمه سه گنه
 بارا تورغاچ آلا ر ننگ سوزارى اثر ايتمه معقول صوماق طويولا - سينك كيرى لكسكا
 كيف لرى كيتب اوبكه اثرين بلگورته لر - آلا ر كيفن قزو كوگلسز بولا هم
 اچومى لر آراسنده بر آيق ننگ اوطوروى ده اوڭعايسز بولا چاى خانه دن برده
 چقاسى كىلمى قاينده بولسه باررغه اورنده يوق - مونا آلا ر ننگ نصيحتنه آؤشا
 باشلى سن هم بتونلى بيزن بر روهكه نى اچب يبارهن - يباردم - آنك قباح
 صاصى ايسى كوگلى بولغاب آؤزنى اچنى ياندر ب اوقشوتا باشلا دى - باشه
 طومان آؤر - اول آرا ده سيگا ايداش لرك ايتنه : آنك اوڭكيسى كبره ك
 قاينانده شولاى بولا - نناك مقال بار « اوڭكيسى سيگا قارشى غه ايكنچيسى ايتنه
 قارچيغه » اوڭكيسين اچو بله اختيار جومشى ايداش لروڭا قل بولاسن آلا ر
 ايتو بله - بلكه درستر اڭى آلا ر بيوروبله ايكنچيسين اچهن - آنى اچدگمو ؟
 آنن آرى بتونلى اوزگره سن قولدن اختيار كيتنه تيره جوننگه نى اش بولغانن
 اڭلامى سن - نى بولسه ده ايدنه فسور اونا ديسن - هيچ بر نرسه گه ايس كيتى
 كوزگه نى كورنسه قولاقغه نى ايشتمسه سيني اضطرابغه توشرمى بارده بر -
 كبراك كشى اوتورسونلر - گويه تيوشلى اش اشله نگان كبك كورونه - بارسى ده
 يخشى بولغان صوماق طويولا - حواس خمسه لر وجدان طويلا سلانا - مالا يعنى نى
 سويلى سن - هيچ جونى بولمغان جزلارنى جزلان بولاسن - آيى چاغنده نى گه ده
 اشله مس لك جايسز تيوشن اش لرنى اشلب طاشلى سن .

شولای ایتب اچه باشلادگمو؟ الله قایدن کامپانیه داش لار کلوب چغا طاواریش بولالار - سندن بایتاق یراقده طور وچی لار ضرورلار - سوزده قوشمی تورغانلار سگا یاقن بولالار - سوزلرین ده یاشرمی سویلی لر - شولای ایتب سنی اوز آرالارینه تمام تارتالار - بو آشنالق دوستلق توغروسندک سویلرگه ده حاجت یوق چونکه بوتیلکا یاننه بربر بخش منفععلی اش قوبارر اوچون تانلی معنالی سرلز سویله شر اوچون یا که اظهار الفت و محبت اوچون او طورمی لار - آندی معنالی اش لر اوچون مکالمه اخلاص بله بولا - اگرده دوستی نك قایغولی حالی بولسه برگه قایغورشب اول قایغودن خلاص قیلورغه طروشالار مال حاجت بولسه مال بله سوز شفاعت حاجت بولسه شفاعت قیلوشالار - شادلق حال بولسه چن اخلاص کوکل بله شادلانوشالار .

اما اچکی مجلسنده قایغونی مال جان شفاعت بله طرشب بتر و اورننه باشقه بر سبب گه کرشه لر - بر ایبد اش نك قوتلی خفاسی بولوب یوره گی قایناغانده کامپانیه جیباشب : آخ مسکن آخما دیگان بولوب اچه رگه آلوب کره لر - آتارغه بر آرتندن ایکنچیسین تیز تیزندن طوطرب طوطرب بیره لر گو یه قایغو سین اونو طدرالار (قایغو بر آز وقتغه اونو طولوب طورو بله اوزی بته مو؟) آندی اونو طدرو کوب وقتده ضرر بولوب توشه - چونکه اول قایغونی بتر رگه اسبابنه کر شرگه تیوش وقتده اچب ایسرب قالاده وقت اوتب کتکچ سبب لرینه کرشونگده فایداسی تیماش بولا . قایغولی وقتده اچده خفا بله تو یلگان قاتونی یازب اش نك او گاین جاین بلب مشکل مسئله نی چیشو اوچون بوتیلکا داش لارغه مراجعت قیلورغه تیوش تو گل - بوتیلکا داش اوزی صوقر کشی - صوقر صوقرنی جیتا کلهب بارا آلورمو؟ بوتیلکا داش لار سینك اختیار گدن باشقه اوق سیننی نارتا باشلی لار یا که اوزك اوك آلا رغه صورو ولاسن . آلا ر کامپانیه سیننه ایله شه سن - آلا ردن جیین یوق بار سوز بوش اکیت لر ایشته سن بعض وقتک تابقرلی عقلی سوزگه اوشاغانلارنی ایشته سن - سین ده آلا رغه قارش اوتکون جواب قایتارغان بولوب آلا ر بله مجمله شه سن اوزنکچه بیک تیره ن معنالی سوز

ایمکان بولاسن - بعدہ اوزگنی آلاز گامپانیہ سینہ یاراقلی بر چلین دیب اویلی باشلی سن - موندی طاؤاریش لردن آرتق نندی گامپانیہ بواسون ؟ دیسن - صرگرہ مین کوردم کہ بو بوتیلکا مینی نندی طاواریش لار آراسینہ ایلتب کرتمش ؟ وندی بی غم حیوان لار آراسینہ ایلتب یتکورمش ؟ کون تون بر ایکی اوج کون اونکاننی طویمی ده فالاسن - حتا کہ بو کون فی کون الی دیب کشی دن صوری سن - بو حالدن اورکوب اویغه توشب اوز اوزیمه سؤال قیلدم : بو اشک بیخشی مو ؟ دیب - اوز اوزینه جواب کلب چقدی : یوق بو اش بیخشی اش توکل مونک آخری خراب دیو . بس نیشله مک کرک ؟ آتارغه جواب قلبی کلوب چقدی : بو اشنی نیدن باشلادک شولارنک بارچاسندن آیورورورغه کرک - نچوک اول سازغه باتنک آندن نچوک بواسه ده کرگان ازگنی یوغاننی کیری چغارغه کیراک - لکن بو سازدن نچوک چغارغه کیراک بر یولی مو ؟ باتنر ییچ مو ؟ باتنر ییچ غودن بر نرسه ده حاصل بولماس اول اوز اوزگنی آلب اوغنه هم بیک قیین اش - اول صورتده بعض وقتده نفسگنی طیارسن - اما بعض وقتدا کوکل طاریغانده عقلده کیمی شول آراده نفس سورؤینه بیر ولورسن ده ایسکی کامپانیا داش لارگا فاتشب کیتو احتمالک بار .

میگا اسرنکچدن آیورولو آنچه مشقت بولمدی - مین اول قدر اوک اچکی اگدن لذت آلورلق باتماغان ایدم - اچکی لک اوزی ننگ لذتلی لگی بیله مینی نارنا آلمادی - باری شولس قیین راق بولدی که طاؤاریش لردن نچوک آیورولورن دیب خفالانه توشدم - بو طورداده باطنی کورهش آنچه آؤر بولمدی - چونکه چن طاؤاریش ننگ بو اش که کیفی کیتمی رنجمی - اما سینک موندی دوستلارک آراسندن اچولانو چیمی سینکا دوست طاواریش توکل اوله بس مین شولای بر یولی طاشلارغه قطع قیلب بارچه تورلی ایسرنکچ لرنی طاشلادم هم اوز سوزمه مقید طوردم طاشلاونک اؤل وقت لرنده فی الجمله قیین راق بولدی : اؤلده کی اچکی مجلسداش لری اورامده اوچراب مینی صیلامانی بولغانده مین اچمیم دیب باش تارتقانی کورگاچ مینی بیک تاغلب قسطی باشلادی لار »

اچكۈنى تاشلىم دىگان سوز يوق سوز اول هيچ بولمسه باشقه چاقده اچمه سگنه
 بزنك حقه اچ سزنك بله بزنك شكلى دوستلر قايدە بولور ؟ ديب كو بوسى
 بايتاق وقتتە چە ميگا تاغولسەلارده بيرنەدم اينكان سوز آتغان اوق ديدم من
 هيچ وقتتە موندان آرى اچمەم ديب كيسب ايكاج قسطاودان طيولدى لار .
 موندان آرى اولكى ايداش لرنك بعضى بله طاواريش لك كيسلدى اما
 بعضى بله بلش لك بايتاققاچە سوزولسەده يراقدن سلام بيروگە ايباك قاغوغە
 صقال سلسكتوگە منحصر بولدى . مين سيگاراستن ايتەن كە مين آندى دوستلردن
 ايورولشودن هيچ بريان ضرر كورمەدم آندن آرى ميگا شوندى دوست ايش لر
 تابلى كە آلارغە قاتشودە ضرر ايدالار كورنى يعنى بو صوغى دوست ايش
 لردە توبلى مەنالار كورنى بو حالدن بيك ممنون بولدم . اچكى مجلسلردن
 آيورولغاندن آرى وقت اونە بارغان صاين خاطر م خوشلاناباردى - فكر فهم نك
 آچقلغى هم حواس نك كيره گتچە آگلاوى بارچەسى اورنلى بولاباردى . اگرده
 بعض وقتتە اچ پوشب خلق طاراييسە اوزاققە بارماين برنرسەده بولمىچە قايفو
 طارالور بولدى . اما بر اش گنە يمان اثرلى بولا : برايسرك آدم كورسەك
 آنى قزغانب بوزولا كوگل بولغانا - انارغە قارىسندە بويىچارە هلاكلك ازينە
 باسغان ايكان الله نجات بيرسن ديب قزغاناسن

صوغى كوندە كتاب لردن اوقوب كوردم كە خمر بله مبتلار اوزلرينك
 روحانى جانين جويعان شىكلى اوزلرى نك تن لر ين هم هلاك قىلار آدم
 تىمىتە ايسرتكچ نك سرائين تقيش وتجربە قىلغان كىسنىلر اول نرسە آدم تنن
 بيك يمان هلاك قىلا تورغان نرسە ديلر . ايك اول ايسرتكچ اچە تورغان
 كشى نك آوزندە بوغازندە هم قارتندە لعابى (يووش قاتلاوى) بوزولا -
 تيووشلىسندن آرتق اضطر ابغە حرکە گە كىلە - آندان آرى قارن باؤر هم اچەگى لر
 كىمشكى لر بوزولا - اوزلرى نك اشلرين بولدىورا آلدىلار (مثلا قارن آش
 سگورە آلدى) . اگرده قارن آشنى تيووشچە سگورە آلماسە اول كىسنىلنە ضعيف لنى
 سلامتىكى بوزولا . قايو آدم نك ندى آروودن خوفى كو براك بولسە اول

كشى اچه فالسه اول آورو آندە بولاباشلى هم اول آورو آنى تيزراك
 هلاكلك جاغاسينه ايرشتوررگه ايسرتكچ بولوشا .

آراقى قان يورى تورغان طامورلارنى حالسزاندردە - يوراك معتدل
 تيبه آلمى - يايىك قورت يايىك آقرين تيبه - باؤر ايكنچى گە آلوشنه بتون
 تىندە كوچ قوت اولگيچە بولمى . درست بعض بركىشى آراقى اچكاج طولوب
 كينه سيموره لكن بو طولى اق سيموزلك يالغانچى در سلامتلك طولى لغى
 سيموزليكى توكل هم فايدا سرغندە توكل بلسكه ضررلى در . خمرگا مبتلا كشى
 هيچ سببسز الدن الى آؤرى در اول كمسنه بعض وقتندە اوزى نك نى دن حالسز
 لنگانندە بلمى اما واقعدە آنك حالسزلكى آؤرؤى ايسرب يورگانلكدن بولا .
 ژوطكه مى گە هم ضررلى سرايت ايتە - آندن مى ضعيفله نه آچق توغرى
 اونكون فهم ايتوچى كمسنه نك فهمى طوپاسلانا . ژوطكه نى اوزاق اچكانلكدن
 مى دەگى قان طامورلارى بعض وقتندە اوزوله آندن قان آغا صوگره بوسبىدن
 پاراليج بولا . خاطر ضعيفله نه اونوتچاقلانا حاصل آدم وقتسز يريوزندە يوروچى
 ميت گە اؤروله - نچكه اش گە اوى غە فهم فكر گە ياراقسزلانا - بارى بهاسز اش گە
 گنه بر آزيارى . پيانچ بيله اوزين ضعيفلندرب هلاك قيلوغنه توكل بلسكه
 هلاكتنى اوزى نك بالالارينه وآلارنك بالالارينه دە وبارچه پاتومكاسينه كتوره -
 اچكوچى كشى نك بالاسى اولدوك آؤررغە خسترله نب طور ا - پيانچ دن توغان بالاپيانچ
 بولا ياكه عقل غە ضعيفراك بولا - آندى بالالار جماعت گە اويشتواغە فايد الى بولمى لار -
 بلسكه جماعت گە يوك و ضررلى بولالار سلامت وفايد الى بالالار توغاسى اورنغە
 يالقاولق غە هم عيىلى اش لرا اشلر گە خسترله نب توغان - من بو حال لرنى اوقوب بلکاج
 اچماسگه عهد و وعده قیلوؤمده بيگرا كده برکلندم - ايسرك ادمنى كورگاج منم
 قلمم خاطر م همان بوزولا . من اول وقتندە او يلى من موندى اچكوچى لرنك
 بو عين جابساررغە هيچ بردليل يوق آلارنى بو طورده عيبسز كورستوردای هيچ
 برواذه يوق ديو - در واقع بو خلقنى اوچون اچه ؟ بعضسى خاطرينه اچدم دى
 - اول مجلس اوزى نيك اچه ؟ بعض برسى آرغانلقتنى قوو اوچون دى - بعض

براۋلر طوڭغان ايدم جلتنو اوچون دى - كذا و كذا هر قايسى بر صلتناو تابا - بس
 بو سبب لربيك درستمو مثلاً من اوزم مجلس خاطرينه اچه باشلام - خوش!
 بو بربلا بد بولغان سبب بولدى مو ۽ خبير بيك قبول بولورلق سبب!؟ آردم
 ديب اچو اوز اوزڭنى آلد اوغنه - آروجال ايتوبله گنه قوۋلا اچو بيگرا كده
 آردرا - آرغان تن گه اچو آرغان آطنى چبرقى بله قوۋالاۋ قبيلىندى - درست
 چبرقى بله صوقعاج آرغان آطده بار حالى بله نارتورغه قوزغالا - لکن
 صوڭنسن آط بتونلاى اولس - اولمه سده حالدىن كوچن شوندى طابار كده
 يينه سى يرگه بارب ايرشكاج بتون تنى بله طارالوب ياتور اوزاق وقت
 يورى آلماسلق حالسزله نرحتاكه آشارغده حالى بولماس بارى خسته كشى
 شكلى اچه سى گنه كلور - اما صالحونده جلتنو صلتاوى بله اچو بارى بر
 اوز اوزڭنى طوپاس آلد او طوپاس صلتناو اچو چى گا ۋوطكه جلطغان صوماق طوپولا
 لکن واقعده آنڭ جلطوى يوق . ۋوطكه اچكاج قان يول لارى كيگه يه هم آنڭ قان
 قو يولا - قان قو يولودن جلى لق سيزلكان بولا - قاننى قدر قو يولسه (طامورده
 يورسه) جلى لق كوب بولا - اما آنڭ ارتندان اوق تيزندن جلى لق بيگرا كده
 بته تن بيك تيزندن صالحونايه - آراقى اچكانلكن تن ده جلى لق كيمى - طوڭغا
 نلقدن اچكان كشى ينه دن صالحونغه چغا قانسه اول كشى صالحونلقنى بيك سيزه - اچمه
 گان چاغندا غندن تيزراك طوڭا - بو سببندك ايسراك لرنڭ تنى تيزراك اوشى
 - هم اچمه گان كشى گا قاراغانده قاتب اولو واقعلر يده كوبرهك بولا .

اچو چى لر ينده معيشت جهتندىن بعض بر كسمنه نڭ خصوصى واقعسى
 اوچون ياكه بتون جماعت نك بره علوم خاص كونلرى اوچون صلتاوى بله اچلر
 - مثلاً : طويده - بيرهمده - اش گا اومه ايتكانده موندى واقعلرده اچو ديوانالق
 بولوى طور اطورسن بلكه بو وقتده شريعتنى تخفيف بولا - مثلاً طويده - بو وقتده
 اچو اوشى مو ؟ طوى شوندا اين واقعده اول وقتده خدانڭ امرى بله رسول الله
 نڭ سنتى اوزهرينه ياڭى عنه دنياچه چغوچى ايكى ياشنى برين برينه قوشب
 بولانڭ اوزون عمرلرينى ومسعود الحمال عمر سورهلرينى تلهب دعا قيلور

وقتدر - آدم بالاسندن مقصود بولغان تناسل بولوب وبالالار توغدروب آنلارنى
 كوركام تربيهلر بله اوستورب اوزينه هم ملتد اش لرينه فايدا لقلنى بولؤيىنى
 اميد ايتب تلاكردى بولور وقتده مجامىنى از بيرلر تالاشغان كنوگه اوشاتب اوز
 دررغه عقلدن يازغانچه اچب جن انورگه - ديوانلر شكللىنى اوشاماغان حماقتلرنى
 قىلب بى عقل حيوانلار درجه سيمه ايرشركنى گه كبراك ؟! موند اين وانعه لرده
 ايسه اچماوگنه توكل بلكه جن انسانلقلنى كورسترگه كبراك ياش لرگه عبرت اوچون
 بو مجلسده بيگرا كده روحانيت طرفنى و تقوالق جانبى كورسترگه تيوش . اما
 خلق بو طورده تبرهن اويليسى كيلمى . قديم زمانده خلق يارطى وحشى (ديكار)
 بولغانلار - دين ديانت بلمه گان چاغنده قزلارنى خاتون ايتار اوچون اورلاب
 قايتغاچ اورلاغاند بولوشوچى لار چمتدن مباركلرگه جيلوچى لار برگه له شب «بىز
 نيكى آلدردى بىز جيگدك !» ديب باغرشب يارطى حيوانلقلدن بتون حيوانلقلغه
 ايرشكانچه اچكانلر - اول وقتد بوشنى فى الجملة اوزلرينه كوره اوشاغان صوما قده
 بولغان - اما حاضرگى زمانده فايچان دين اسلام بله مشرف بولغاچ - قرآنده ايسر تىكچ
 حرام ديب تورغاچ حنا كه برفرض قرآنده حرام ايتلمگان صورته ده اوز آلدينه
 قباحتملكى سببلى مالغه جانغه تن گه ضرر كتورودن غيرى جبين قباحت اش لرنى
 قىلدرغاچ مثلا آچوقا بار و قچقرش صوغش آچولاشو دوشمانلق لار شىكللى بار ناچار
 اش شوندان بولا آندان غيرى بار آچقانى اچب بىرب پالاچاغانك آج يالانغاچ قالؤينه
 سبب بولا هم كو بوسى آچلقن كيمومى بوقلقن صوؤق تيبب آؤرب اوله اچكچى كشى
 نك بالاسى آياغنه كيمارگه بولمغاندن قار اوستونه يالان آياق چعب اش بالاغه آياقن
 صالحون تيز نيك نلكدن اوپكه سيمه يوره كيمنه منب چاخوتكغه صابش اوله رده بوده قتل
 نفس توكل مو ؟ آدم اوتورو توكل مو ؟ چونكه كوزينكچ آياق كيمومى كبراك
 بولا شونى آلام ديب بازارغه چتسه ده اول آچقنى اچب بىرب قابنا بالابى
 چاره نيشله سن قايدان اويوق آلسون اما طشغه ؛ چتمى طورر حال يوق - ينه
 آندن يمانراغى بار اوله فالسه خير دنيا جفا سندن قوتولا شهيد بولوب كيته اما
 اوستونه بولمغانلقلدن مدرسه گه بارب اوقودن محروم قالامار ايووده طور آناسى ايسرب
 قايتب آناسن قياغاننى بار جماعتنى قرغاننى كورب اوسكانلكدن اول بالاغه هم از بير
 بولور

بولورغه يول آچولا - بالانگ ياش وقتى شکر مثاللى نناك شکرگه صوطا موزساک
درحال سگه اوشانداق بالانگده کورگانی ايشنکانى کوکلده قالب ضرور کشى اشله
گان اش درستور ديب اويلا ب اوسکانگه کوره اوسکاج شول اشنى قیلا بیره
- بو اچوشکلى قباحث اش مسلمانلار آراسندن توکل بارچه انسان آراسندن
چغارلب طاشلانورغه تیوش ایدى .

ایسر تکچ اچو طو یده بولغان شیکلى بالاغه اسم قوشغان مجلس ارده ده بولا -
شولای ایتب قوتورش بالاغه توفیق صوراب اچهلر - ایسانلک گا صولقغه دیشب
اچهلر - شولده نلاک تلاؤ ایمش - دعاری قبول بولغان بولسه کرک ایرته گوسن
بارسى ده آخ واخ ایتب آؤرشب یاتالار - مونا ایسانلک! آنلگ ضررى
بالاغه سرايه ایتمی حالى یوق موندی واقعه لرده اچکی لک گه توتولا چاق بیکرمی
بش تمکه آقچا بالالار او قوتولا تورغان مکتب لرگه توتوب کتاب لار کاغز قارا
آلوب بیرولسه خصوصاً محتاج ویتیم بالالارنلک او قوزینه اعانت ایتلسه نی کورکام
اش بولور ایدى - طوی هم لذتلی کورکام اوظب ایکی یاشدن توغان بالالارنلک
عقللی توفیقلی بولؤینه سبب بولور ایدى چونکه حق تعالی حضرتی اخلاص بله
صوراغاننى بیرمی قالمیدر (ادعوی استجیب لکم) دیری یعنی میندن دعا
قیلب صوراغز قبول قیلورمن صوراغز نکزنی بیررمن دیدی . طوی ده نکاح
خطبه سنده هم بالاغه اسم قوشغانده خندان صوراب دعا قیلو بولسه ده سوکندن
اچب جولرلنگاچ بال صاوتته دگت سالغان قیلیندن بولا .

احتمال سن اچوچی یا که اچمه سا گده استفسار اوچون بحث نیلب ایتورسن . بزگه چه
دنیاغه کلکان میلونلر خلق عمر ایتکان لر اچکان لر میلونلر همان عمر ایتلرده اچهلرده
بیله بولغاچ بواچکی لکده نیده بولسه بر تارتا تورغان نرسه بولورغه کیراک - اچبده عقل
جو یما سغه ممکن ایچ ترتیبسز اچسه کؤ و طکه نی غنه توکل صو اچبده اچک کو بار . سینک
بوسورگا شونی ایتنه من : اگرده عمرگه عبرت نظری بله قاری تورغان کمسنه و طکه
اچارگه ایلاشسه البته اول کمسنه نلگ یوره گنلک نی ده بولسه بر ترتیبسز لک بار
- آنی اولده صاقلاب تور تورغان یا کورنی سبب بله بولسه ده یومشاغان بولورغه

کیراک - اول کەسەنک اوی فکری آوشوچان بر آری بر بیر بولغان بولا
 - بوسی ایسر کلکندە یمان - لکن آندی کوکل طچسز لغندە قوتولو ممکن . یوقارینە
 ایتلکان قرآن سوزی اخلاص بله صور اغانغز بیرلور دیکان سوز راست سوزدر
 اوشانداق حدیثە ازله گز نابارسز « ایشکنی فاقساعز آچلور » دیکان
 سوزار بارچاسی راستدر - ایشوک اوزی آچلور دیب فاقمیچه کوتب تورماق
 عقلسز لقدر - بیله قیلب اچکولکن قوتولو ایلك درستى و صراط مستقیم بو - اگرده
 قیلک طچسز . بولغانلقند اچمه کچی بولساك آنک برابرینه خفانی تاراتا کوکلنی
 آچاتورغان باشقه بر نرسه ازله - اورنک نك ذهنکنى قابیلیتکنی یوقه ضایع ایتمه
 بر آستونا کومه - حق تعالی خزینەسندە ایسر تکچ دن لذتلی راک حلال نعمت
 ایسر تکچ گا بیرلور و حانیة طرفی نك ضعیفله نوى در - مقصود اصلی بولغان نرسه دن
 یعنی سعادت دنیا و اخرا دن فاجب هلاکە گا چابودر

شعر

یا الهی رحمت ایله	بوضعیفوک بنده گا
قیل جو ماردلق بوضعیف گا	جان ایله عمر ایتمه گا
جان ایله عمر ایتونه در	بلن وارمی نهدر
مقصد اعظم نه دور یا	روحانی اولمق نه در
جانلی قللار آراسنده	جانسز اوق یورمک نه در
یا که قوشلار آراسنده	بی جناح اوچماق نه در
حق تعالی یاران دیسه	بنده نی تن جان ایله
تن تله گان نرسه ایله	جان فی جبر ایتمک نه در
عمر ایتوبده دنیا ده سن	قویماساڭ بر علامت
قیامت کون دیبورلر یا	ای سن احماق احماق

جان دن بو اورنده مراد پاک روح درکه عقل صافی وقتنه بنده ده حاضردر
 اما اچه قالسه اول روح ییگلب شیطانی روح غنه قالور . در واقع موندی تنزلده
 عالم

عالم سهیلی دن علیباغه ترقیسز عمر ایتوقلب که بیک قمین - ترقی ده امید بولغاچ
 اوله رگا گنه اش قال - بو حال عمر ایتو بیا او یلاب قارارغه یالقاولانغان خلق ننگ اولوشی در
 برکچک گنه خلاق فرض بولوب مقصودینه کامل ایروشه آلماسه بعضی کشی چیکدن
 طش قایغورا اوزی ننگ قایغوسن با صارغه دیکان بولوب ایسرتکچ آتلی آغوغه
 مراجعت قیلا اول ایسه قایغونی بیگرا کده آرطدرا بسو کشی بو طرفدن
 اچکی لکنی آرطدرا شولای ایتب هلاکه جاغاسینه ایرشدره حالبوکه
 آیقلق آدم ننگ چن دوستی در - آیقلق بله اویلاغاچ هر قایغو دن
 خلاص بولورغه توغری یول تابولا - بس سندن اوتنه
 من توغانم بوسوزلرنی خاطرگدن چغارماسغه چونکه
 مین سینک هر وقتده خیر خواهک من -
 بوسوزلرنی سینگا محبت من سو یله دم
 والسلام توغانک مسلم .

